

**Zapraszam serdecznie do lektury piątego z cyklu artykułów poświęconych
wychowywaniu dzieci.**

„Ustalanie granic w wychowaniu”

Według Hanny Rylke **wychowanie** to cyt. „uczenie się szczególnego rodzaju- uczenie się postaw, rozwijanie wrażliwości w sobie, odkrywanie własnych możliwości, talentów, mocnych stron i budowanie na nich własnej tożsamości i siły. To też uczenie się konstruktywnego radzenia sobie z własnymi brakami, trudnościami, negatywnymi emocjami.”

Po co wychowujemy dzieci?

- żeby potrafiły kochać innych
- żeby były samodzielne
- żeby potrafiły mówić prawdę
- żeby były odpowiedzialne
- żeby potrafiły szanować siebie i innych
- żeby były otwarte na potrzeby swoje i innych
- żeby były ciekawe świata
- żeby potrafiły cieszyć się życiem
- żeby radziły sobie w trudnych sytuacjach
- żeby były kreatywne
- żeby odkryły swoje powołanie
- żeby umiały rozwijać swoje pasje, zainteresowania
- żeby potrafiły prosić o pomoc

Główne zasady wychowania:

Konsekwencja (bycie konsekwentnym daje dziecku wzór do naśladowania i przez to samo również będzie konsekwentne)

Ustalanie zasad (czyli inaczej wyznaczanie granic, dziecko musi wiedzieć, co mu wolno, a czego nie wolno)

Cierpliwość (dzieci uczą się w różnym tempie)

Granice w wychowaniu pozwalają ustalić zasady. Mają za zadanie chronić dobro, nie raniąc drugiej osoby. Stawianie mądrych granic jest kluczem właściwego wychowania. Dziecko musi wiedzieć, na co sobie może pozwolić, a na co nie. Granice porządkują świat, pokazują reguły, które nimi rządzą. Dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i spokoju. Ustalone, stabilne granice wyznaczają drogę postępowania, zgodnego z normami i zasadami. Pomagają odkrywać świat. Granice definiują związki z innymi ludźmi - rozkład sił oraz hierarchię w kontekście kontroli i władzy, szczególnie ważnych w relacji rodzic-dziecko. Stanowią punkt odniesienia dla zmieniającej się dojrzałości dziecka, są odzwierciedleniem szacunku, akceptacji i zaufania, jakim się go obdarza.

Stawianie granic to określenie akceptowanych i nieakceptowanych zachowań dziecka, czyli norm i zasad je obowiązujących. Powinno opierać się na rozsądnych ograniczeniach i mądrej swobodzie. Zasady określające granice powinny być sformułowane krótko, aby zawsze można je było zapamiętać i przywołać. Na temat zasad określających granice w konkretnej sytuacji nie trzeba dyskutować – ich zasadność wynika z ich istnienia.

Rodzaje granic:

- **zbyt wąskie** – tj. nadmierna kontrola nad dzieckiem. Powodują brak swobody, uniemożliwiają dziecku testowanie i odkrywanie rzeczywistości, zmniejszają potencjał twórczy, powodują brak korzyści rozwojowych;

- **zbyt szerokie** - tj. niedostateczna kontrola. Powodują dużą swobodę, zachęcają do nadmiernego testowania. Dziecko nie ponosi konsekwencji swoich wyborów, uczy się małej odpowiedzialności;

- **zbyt niestabilne** - zmieniają się od nastroju, sytuacji rodzica. Dziecko nie ma poczucia stabilności, nie uczy się odpowiedzialności;

- **zrównoważone** – czyli wolność oparta na odpowiedzialności. Pozwalają dziecku dokonywać ograniczonego wyboru, uczą współpracy i odpowiedzialności. Pozwalają ponosić konsekwencje.

Abby zasady działały powinny być:

- jasne i czytelne

- zrozumiałe i możliwe do wykonania dla dziecka

- sformułowane pozytywnie
- z ustalonym systemem nagród (przywilejów) i konsekwencji, muszą obowiązywać wszystkie dzieci w rodzinie
- informacją dla dziecka, że za dobre zachowanie i przestrzeganie zasad przewidziane są nagrody, a za niepożądane zachowania wyciągane są konsekwencje (nie kary). Konsekwencje są wcześniej zapowiedziane i odnoszą się do konkretnego przewinienia dziecka.

Konsekwencje powinny być:

- wyciągane od razu po niewłaściwym zachowaniu
- spójne (za każdym razem wymaga się tego samego od dziecka)
- mieć logiczny związek z niewłaściwym zachowaniem
- naturalne i logiczne

Co zyskują dzieci, którym rodzice wyznaczają granice?:

- poczucie bezpieczeństwa
- z większą łatwością odróżniają dobro od zła
- z większą łatwością podejmują decyzje
- mają większą łatwość w podporządkowaniu się ustalonym w domu/w przedszkole/szkole porządkowi/hierarchii
- budują adekwatny, pozytywny obraz siebie

Artykuł napisałam całkowicie w oparciu o informacje uzyskane podczas konferencji „Odpowiedzialni na wychowanie”, której organizatorem było KO w Opolu i DFOŻ w Opolu, Urząd Wojewódzki w Opolu.

Więcej na temat granic i zasad znajdziecie Państwo w poradniku wychowawczym Roberta Mackenziego „Kiedy pozwolić, kiedy zabronić?”, wyd. GWP, Gdańsk 2012

Pedagog/psycholog szkolny Małgorzata Burian-Korłub

